

מסורת הש"ס

לעיל (א) ומספסתא פ"ה"ג (ב) לעיל
ג"ג (ג) לעיל ב"ד (ד) ג"ס לעיל
ב: סנהדרין ג"ה (ה) יבמות
פס: קז: כחובות כב: לקמן
מז: ל: לקמן מז: יבמות פס:
פס: (א) ומספסתא יבמות פ"ד
ע"ש" (ב) ולקמן מז: יבמות
פס: קטו. קז: (ג) ח"י
רח"ט ע"י רש"י, ט) ונ"ל
נעמאת, י) שהשכירו עדות
האשה כלשם האיש כ"ו ח"ט
האיש נתינו ע"י אחד כ"ו
רש"י

וצפינו לא נטמאת הרי נטמלק הזה
 הזה ובעטלו דבריו מפני השנים והרי
 היא כפסיקא אס נטמאת קודם שצנאו
 אלו ומלאו ויהיה שומה. וצנאו
 מפרש למאי אצטריכו כל הקצבין:
 גבו' זה ולא צקיניו כו'. למאי
 אצטריך גזירה שזה הא כתיב גבי
 נטמאה ועד אין הו ומיעוטא הוא
 בה עד אחד נאמן ולא צעדות אחרת
 והיא לא עדות סמירה כשאר כל
 עדיות שצתורה: וטומאה צעלמא.
 עד א' שטעיר על אשם שלא קינא לה
 צעלה ואמר נטמאת מניין דלא מהימן
 ולא אחרניא אטומאתא אשה הימניה
 רחמנא לא שגא לאחרי קיניו ולא שגא
 צלא קיניו תלמוד לומר כו' וכי
 הימניה רחמנא צטומאה שאחר קיניו
 וש' עדי סמירה שנים ועד מעיד
 שנטמאת שגרלים לדבר. ופרק קמא
 (על 97 א.) פריקין וזה כי כתיב קיניו
 בזה הכי כתיב ומשניין ועבר כתיב
 שכבר עבר: הא לא מכחיש ליה
 כו'. הוא הדין דהוה ליה למצעי
 ארישא דקמי צדקא אחד אומר אשה
 ארישה שנטמאת לא היתה שומה
 אלא מהימן אלא משום דבעי
 לאקשויי עלה כי מכחיש ליה מאי הוי
 הא הימניה רחמנא להאי דלמחר
 נטמאת כבי תרי והוי ליה האי
 נטמאש ליה חד ואין דבריו לא אחד
 צמקוס שנים: הרי לאן שנים. הרי
 הוא כשנים: קשיא דעולא. דכיון
 דהאמינה מורה הרי העמידמו
 צמקוס שנים: לאן צנא אחס.
 ממני' כשהעידו צניהם צמך כדי
 דיבור דבעטלו דבריו מיד דלא
 נמקימה עדותו צצ"ד. והיכא
 האמיניהו מורה כשנים כגון אס העיד
 עדותו ויאל דמו לא מני חד לאכחושה:
 הא חד וזה. עד כרחיק לא היתה
 שומה אלא צירשא דלא היתה שומה
 קמי הא מן למה לי השתא בחד הוי
 הכחשה תרי מצעיש פשיטא דאין
 אחד צמקוס שנים וממני' דליקרא דידיה
 שגא ליה דאי לאשמעינין אף גופה
 פתחא דלא אצטריכו' אמר לך רבי
 חייא ולטעמין. דציבולא לך דמתני'
 לגופיה לא אצטריך דהא פשיטא
 דאין א' צמקוס שנים ודליקרא אחת
 סיפא מניין תידוק מניה אלא ממני'
 לא לליקרא אחת אלא לאשמעינין
 היא גופה אצטריך דשנים דקא
 תנא צפסולי עדות קאמר כגון
 נשים או עבדים ואשמעינין דשתי
 נשים צטנלות דברי עד א' צין
 צירשא כגון צסיפא ולקמן [וכ]. פריך
 ממני' למה לי. והאי דלא שני' ר'

חייל מניעמא בזה אחר זה ^(א) משום דקא דייק מתני' צבא אחת דקמני ושנים אומרים לא ^(ב) ראינוה אלמא צבדי דהדי קאתו ולעולם במקום שנים לא האמינה תורה עד אחד: כל מקום שהאמינה תורה דו' הוי'אטו לעדות זה מכלל כל המעדין דבדב' ואיכא דאמרי כל היכא דאסא עד כשר מעיקרא: והוה ליה קמא שנים ואין דבריו של אחד במקום שנים ואינה שומא: והכא

[illegible]

שמעתי, דלוי אלא לאן עמדת וקמדת עמדת שמי (ועל כן). ואמר רחמנא לית חיה בה. לשיטתו
היה מזהיר ועד אין זה (שם), היה אלא שחש שמעט נכון עמדת אלא לאן
לומר עמדת (רבות פס). הלך אחר רוב דעות. אין דין עמדת נכון, מדעת אלא נאמן, אלא
ובל אלא רוב (שם) אין זה שחש עמדת נכון, מדעת אלא נאמן, אלא
לדעת אלא רוב (שם) אין זה שחש עמדת נכון, מדעת אלא נאמן, אלא

הנהות ה"ב

(א) במשנה אף כאן על פי: (ב) וז"ל אמר ק"ו: וכן חיל' מלמעלה מן השרים לא אהדמו שניהם עד אחד מהם דקא יתיב וכו' ולא ראתי אהמ' צדיק הדר קמ' חסד' לומר לא היה חסד' לו חלוקתו ממנו ולא מיירי אל' הוא אהדמו ודמיון דמי' ודלא יסדעו דמי' וכן צבת אהמ' ל"ד אל' בסמוך אהמ' מפרש ר"י דבוח"י נמי מצינו לו וכן צבת אהמ' וכן קמ' לו וכן צבת

מוסף רשי'
 תלמוד לומר. נראה
 מקולקלת הי מלא בה
 הדר והלן ק"ר (לעיר ג.)
 הר ולא בקיורו כו'
 מביע ליה. לידה קרמית
 הי מיעוטא הוה
 גמרין שער עדיות דלאה
 מינה וקמי לה נגממיהו
 כד עדיות שמורה (ו.ו.)
 הכי נמי קאמר. וזמרי
 שז למילתא אחרישי נקט
 ומתקין קורי מילתא
 וסכי נמי חזי מ"ל בה
 בקיור וכן כסמיה וזמרי
 שז ומילתא שז עדיתא
 שז קינא לה בעלמא וז
 עד דאד ואמר זאי לחימי
 ששמואל. דלא
 וסכי הוא דמרימן משז
 דלמדי לרבי (ו.ו.).
 דאן בה שמינה הערבי
 מברב. וקאמר עד שז
 שז וזמריא מ"ל שז

אלה וקרבן נעטותם
 מקשטתו וסבב אש חזה
 כסבה אלה וקרבן
 לא נאנסה
 ומחלה שמועין מחשבת
 ומחבית אלה נאנסה
 להחמיר עליה בא החבוט
 לדונה מנודה ומרשאה
 היא קרבן גתר קרית כתיב
 קדמך קרבן חלשני עז
 אלה שמועין דעני
 לא תפסו מנהגיהם
 שמת עולה ובעדות סוטה
 כן פסולת נאנסה כשרים
 אחר רוב דעות ואין עלך

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מסורת הש"ס

ולנו במקומן. צדיק מלווה בגלגל ושם הקימו את האבנים: גבו' ה"ק
אמר אל האשה בכל לשון שהיא שומעת. ומהאי קרא יליף לה בספריים.
ולמר יל"ג ואמר הכהן לאשה: אל האשה. משמע דברים הנכנסין בלבה
סתתא מכתה בלשון: על מה היא שושה. כדמפרש ואזיל שאומר

היא שופה. ככלי מאוס במקידה של חרש: ועל מה נטמאת. מי הביאה לידי טומאה שחוק וקלות ראש. כדי לייסר את הנשים שלא יקלו ראשן עם האנשים שעל ידי כך באות לידי זכמה בטובה: וזמה היא נטמאה.

המאמרים על איזו טומאה הן בודקין אותה שאם נטמאה והיא מזידה ובראון בדקה ואם שוגגת כגון אמרו לה מת בעליך או אנוסה לא יבדקה: וכל כך למא. לנו להודיע בהלכות

המים בשלמא הכך קמיימא משום
ונוסרו כל הנשים (יחזקאל כג) אלא
הך למה: שלא להוילי לעו. שאם
נטמאת באונם או שוגגת ולא נבדקת
שלא תהא כסורה אילו נטמאתי

ה"ג וידוי מעשר מנן דכתיב ואמר
וגו' וילוף אמירה אמירה מסוטה:
א"ל רב זכיר לאבוי וניוף אמירה
אמירה מלוים א"ל דין אמירה גרידא
מאמירה גרידא ואין דנין אמירה

גרידתא מענייה ואמירה: שבה.
לא עברתי ממנוסך ולא שכחתי
(דברים טו) היינו שבה עמנו: בקול
נמוך. מדלל כתיב ציה ענייה:
וגנוסו. כגון ארמי אוכל אבי היינו

גנותו שמתודין שאציהן לכן הארמי
היה רשע: מפני מה תקנו. שיהא
אדם אומר תפלתו בלחש כדאשכחנא
בחנה וקולה לא ישמע (שמואל א א):
שלא לבייש את עובדי עזירה.

המתוודים צופנתם על עצירות
שצידם: לערו. נרות שעברו עליו
דהיינו נרות שעברו על ישראל נרת
לכן הארמי נרת מנרים: שהרי לא
חלק הכסוב מקום בין חטאם לעולה.
לא הדנו לשחיתות חטאם מהבית דתנו

עצמו שלא יצינו שהיא חטאת ומתבייש: **טמא טמא יקרא**. כלומר סורו מעלי שטמא הוא: **והאיכא דו'**. כלומר והרי יש סימנים אחרים להכירה: **למעלה**. מחוטף הסיקרא

דכתיב (ויקרא ד) על קרנות וזעולה
לא כתב קרנות והוא נותן דמים למטה
מחוט הסיקרא וכן שאר כל הדמים:
הסם פה. לחודיה הוא ידיע ולא
שאר כל העולם ואין צשת בכך:

מכאן. הנקבות של נקבה: צאניה.
בזנב ולא ניכר: שעירה מאי אינא
למימר. שאין לה זנב וניכר הנקבות:
דאיבעיא ליה לאתויי דשנה. אם היה
לו בשם שהרי כל החטאות של יחיד
אף הדבר אף שזוהר פז חטאות

עבודת כוכבים שכתב זה עו זת
שמה צפרשת שלח לך אנשים: **הסם**
נייתי וניכסוף. הטיל עליו הכתוב
שיתבייש שמהל לו כפרה מעושה גדול
כה: **לכספה**. כלשון **הקודש**: **הקורא**

אם שמע נריך' שישמיע לאזנו
פלוגתא היא במסכת ברכות (דף טו.):
לימא
ורבנן תרתי שמעינן מייניה כדאמר
יבא ומפרש בגמרא מ"ט דר' יוסי

כל

(א) נראה ד'ל' דודאי מנא דמתני' ס"ל דכל התורה בכל לשון נאמרה מדלא מיימי ראייה מקרא במתני' להי דנאמרו בכל לשון אצל התלמוד וכו'.

תלמוד בבלי מהדורת גהרדעא הקדש, באדיבות הוצאת ת. וגשל. © כל הזכויות שמורות

(א) שבת כ"ג, (ב) ומוספתא פ"ג, (ג) ולקמן ל"א, (ד) נשטופת לז. כריתות ט"ז, (ה) יצאנוט ק"ד, (ו) נשיך לעמי הקידם, (ז) דבריו, (ח) וברכות ח"א, (ט) דבריו ב"ה, (י) ג"ר ש"א וי"ל דנין וכו' ע"ש, (יא) ואלן למח,

תורה אור השלם
1. ואכלת ושבעת וברכת את יי' אלהיך על הארץ השבה אשר נתן לך: דברים ח' י' ונפש כי תתקא ומשמעה קול אלה ודא עד או קאה או קוד עם לוא יגיד וקשא עוני: וקרא א ה 3. וענית ואמרת לפני יי' אלהיך ארמי אבד אבי ויירד מצריקוה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורבי: דברים כו ה 4. וענו הלוים ואמרו אל קל אשר ישראל קול רם: דברים כו יד 5. ויהי קול השופר ודולק חוקק מאד משה ידבר ויאמרו להם יענגו שמות יט יט

הגרות הב"ח
(א) תוס' ד"ה כל וכו' דקאמר הא בכל לשון היט ט"ס:

גליון הש"ס
גמ' ורבנן בה כבה לא משמע להו. עיין לקמן דף נ"ח ע"א מ"ה וי"א: רש"י ד"ה יהודי וכו' צבור לא צייבי להו. עיין בספר כמי כהונה ח"ב בית אבות דף ל' ע"א: ד"ה שאני בת קול. ע' פ"ה שהיו דף י"א ע"א מ"ה: בת קול ומ"ט פ"ט: מ"ז דינים:

מוסף רש"י
כל התורה בכל לשון נאמרה. לקותה בכל לשון ולכן אצטרך בקרית שמע והיו (מגילה י"א). אצטרך. והיו (שם) משום דכתיב שמע. דלא תדרוש שמע בכל לשון שאתה שומע כנגדן וברכות י' ומגילה שם. בטילת עבירותא. כל מילי דרמי עליה דליגס קרי ליה עבירותא, ואיני אלא נצח מלחמה להאריז (שבת ס"ח).

י' לימא קסבר רבי. מדאצטרך קרא שאתה קריאת שמע ככתבה: **כל הסורה בכל לשון נאמרה**. לקרות צדיק הכנסת: **משום דכסיב שמע**. אצטרך והיו דלא תדרשי לקרית שמע בכל לשון אלא להשמיע לאזניו: **תפלה**. דקמי מתני' בכל לשון לא צריך קרא דהא רחמי נניחו והוא ליסגא דיעד לכוון לצו יליגלי: **יחיד**. צריך שסייעוהו מלאכי השרת. * ציבור לא צריכי לכו דכתיב (אויז לו) הן אל כביר לא ימאס אינו מואס בתפלתן של רבים: * **נאחו עליא דאולו לאגאח קרבא נאנעוויא**. שהלכו פרחי כהונה בני בית חשמונאי להלחם עם יוונים לפני יום הכפורים ונלחמו ביום הכפורים ושמע יוחנן בת קול כשהיה עובד עבודת יום הכפורים: **עצידא**. מיל. לשון העבד את חילו עובדה גדולה (יחזקאל כט): **גסקלגס**. שם מלך יון: **שאני** * **בת קול**. אותה מדה הממונה על כך יודעת כשנשים לשונות מפני שעשיה להשמיע והיא משתלחת לכל הלשונות פעמים לזה ופעמים לזה: **דאמר מר**. לקמן בפרקא (דף לו): **ולמוד**. ליוסף שנשים לשונות: **ה"ג ברכה המזון דכסיב וזכרם**. ולא גרסינן מנלן דלא צעיא קרא דמהיכא מימי דנעינן לשון קודש: **בכל לשון שהיה מצרך**. לא קבע לו הכתוב לשון: **שצונס העדות מנלן**. דאי לא כתב קרא איכא למימר דנעינן דומיא דשצונס הר גריזים וכו' עיבז שהוא כלשון הקודש: **ושמעא**. מללא כתיב והשצונס נאלה: **יענגו בקול**. צמתן תורה וכלשון הקודש יתמה: **לדנר שהוא מעשה מעבד**. זה כגון חלילה ורקיקה דככה"ט משמע עיכוצא דאסור לשנות וסמכו ליעשה לומר שהמעשה מעבד: ורבי

משבועת העדות: ואלו נאמרין בלשון הקודש מקרא ביכורים וחליצה כו' עד מקרא ביכורים כיצד * וענית ואמרת לפני ה' אלהיך ולהלן הוא אומר * וענגו הלוים ואמרו אל כל איש ישראל מה ענייה האמורה להלן בלשון הקודש אף כאן בלה"ק ולוים גופייהו מנלן אתיא קול קול המשה כתיב הבא קול רם וכתיב התם * משה ידבר והאלהים יענגו בקול מה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש: **חליצה כיצד וכו'**: ורבנן האי ככה מאי עבדי ליה מיבעי להו * **דלבר שהוא מעשה מעבד ור'** יהודה מכה ככה * ורבנן כה ככה לא משמע להו ורבי

משבועת העדות: ואלו נאמרין בלשון הקודש מקרא ביכורים וחליצה כו' עד מקרא ביכורים כיצד * וענית ואמרת לפני ה' אלהיך ולהלן הוא אומר * וענגו הלוים ואמרו אל כל איש ישראל מה ענייה האמורה להלן בלשון הקודש אף כאן בלה"ק ולוים גופייהו מנלן אתיא קול קול המשה כתיב הבא קול רם וכתיב התם * משה ידבר והאלהים יענגו בקול מה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש: **חליצה כיצד וכו'**: ורבנן האי ככה מאי עבדי ליה מיבעי להו * **דלבר שהוא מעשה מעבד ור'** יהודה מכה ככה * ורבנן כה ככה לא משמע להו ורבי

אלו נאמרין פרק שביעי סוטה

לג.

כל התורה בוצה בכל לשון נאמרה. פי' ר"ח הא פשיטא דנשעת מ"מ ניתנו למשה כלשון קודש והאי דקאמר הכא (א) היינו אס ניתנה להעתיקה כלשון אחר או לא ומפירושו נשמע דלמ"ד לא ניתנה להעתיקה כלשון אחר לא ניתנה לקרוא כמו כן כלשון אחר דמי שהיה

קורא אותה כלשון פרכי והיא כמובנה לשון עברי כאלו היה קורא בעל פה דאמרין צ"י שני דמגילה (דף י"ט). קראה תרגום לא ילא היכי דמי אילימא דכתיבא מקרא וקא קרי תרגום היינו על פה הוא לא צריכא דכתיבא תרגום וקא קרי תרגום ולא ידענא לפירושו היכי סלקא דעמיה למימר אלינא דרבי דככל לשון ניתנה ליכתב אס כן הא דלמר רבי ק"ש ככתבה היינו בכל לשון שהרי בכל לשון ניתנה ליכתב אס כן היינו רצנן ומו תפסוט מיהא הסם דאלינא דרבי כלשון הקודש נאמרה ומו מאי קמצעיא ליה והא פלוגתא היא צפ"ק דמגילה (דף ס"ז) מנן אין צין ספרים למוחות ותפילין אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ותפילין מווחות אינן נכתבין אלא אשורית בלבד רש"ג אומר קף ספרים לא התיירו שיכתבו אלא יוונית בלבד וי"ל מהא דאמר רבי קרית שמע ככתבה ליכא למדק מנייה דאיכא למימר ככתבה המיוחד לה כשנכתבה יחיד כגון צמחות ותפילין דכ"ע מודו דכלשון הקודש והא דקאמר לימא קסבר רבי לא הסורה בכל לשון נאמרה ה"פ ולית ליה דרש"ג דלמר דוקא יוונית ורבנן דאמרין כלשון הקודש לית להו דרבנן דאמרין ספרים נכתבים בכל לשון כך צריך לפרש לפי פירוש ר"ח: **ברכת המזון דכתיב ואכלת ושבעת**. רש"י שיבש

הגירסא דלא גרס מנלן ופי' משום דלא צעי קרא דמהיכא מימי דליצעי לשון הקודש ומיהו נראה עיקר בגינסת הספרים דגרסי' ונאחו מנלן דכ"א נילף ברכה מצדכות הר גריזים דכתיב כהו אלה יעמדו לצרך (דברים מ) מה להלן כלשון קודש קף כאן דהא כהאי ג"ש ילפינן צפירקין (לקמן דף נ"ח). ברכת כהנים דכלשון הקודש להכי כתיב וברכת את ה' כלומר מאחר שהברכה והשגח כלפי השכינה תוכל לצרך בכל לשון שמארה ומסתמא כלשון שאתה

מכיר שתמן שצח להקצ"ה בלבב שלם להנאחך והכי נמי אימא צירושלמי (דפרקין דאמר התם) וברכת כדי שיהא יודע למי מצרך (ומשמע בפרק כיצד מצרכין) (ברכות דף מ): אפילו אמרה כלשון חול שלם כתיקונה ילא דומיא דננימין רעיא כך ריפתא צתר דכרך אמר צריך רחמנא מריה דהאי פיתא ואמר רב דלא ידי ברכה ראשונה ומואמרת לפני ה' אלהיך דכתיב גבי יודי [מעשר לא לילף דלא] דמי להאי דהכל כתיב את ה' אכל התם לפני ה' דלהכי כתיב לפני ה' דמשמע דנעורה היה מתודה ולהכי אצטרך גזירה שזה דאמירה אמירה: **שבועת העדות מנא** * י. נראה לפרש אי לאו קרא הוה אמינא נילף קול קול ממשה להכי כתיב ושמעא דמשמע בכל לשון שהיא שומעת מדלא כתיב והשצונס שצונס האלה אכל לפירוש רש"י דפי' אי לאו קרא הוה אמינא דומיא דשצונס הר גריזים וכו' עיבז שהיו כלשון הקודש אדרבה נילף משצונס סוטה שהיא כלשון חול ועוד נילף אלה אלה מסוטה דכתיב זה שצונס האלה להכי אית לך למימר אי לאו דכתיב ושמעא לא הוה ידענא אי הוה לן למילף קול קול או אלה אלה: **אתיא תחטא תחטא**. נראה דהא גזירה שיה לאו דוקא נקט לה הכא דהא מהיכא מימי דננעי כלשון קודש אדרבה בלא גזירה שזה דתחטא תחטא הוה משמע טפי דככל לשון דהוה ילפינן מעילה מעילה מסוטה אלא אגב דילפינן שצונסות (דף נ"ז). כהא גזירה שזה דנצציעת ממון הכתוב מדבר נקט לה נמי הכא: **וענית ואמרת ולהלן הוא אומר וענגו הלוים ואמרו**. מימה אדרבה נילף ואמרת לפני ה' אלהיך מואמרת לפני ה' אלהיך מודיו מעשר דהא מדדמי ליה ילפינן ואס תאמר הכא עניה עניה גמיר הא לעיל פריך ונילף אמירה אמירה מלוים * ומהדר דנין עניה ואמירה מעניה ואמירה ואין דנין עניה גרידתא מעניה גרידתא (ג"א ואין דנין אמירה גרידתא מעניה ואמירה): **אתיא קול קול**. אין לומר אדרבה נילף קול קול משצונס הפקדון דעניה וקול מעניה וקול גמיר ואין דנין עניה וקול מקול גרידתא: **ורבי** יהודה מכה ככה. לא ידענא אי דיש ר' יהודה מכה ככה דכל האמור כפשה אפילו קריאה מעבדא דאין לשנות מכל האמור דלהכי אהי כה ככה וממילא הוי לשון קודש נמי עיכוצא דפרשה נאמרה כלשון קודש ותימה לומר כן דא"כ כמאן מרבזמו ס"ל לא כרבי אליעזר ולא כר' עקיבא דמרוייהו מודו דקריאה לא מעבדא ולא פליגי אלא צרקיקה (פיצמות דף קד): **דלר'** אליעזר מעבדא כיון דהוי מעשה ולרבי עקיבא לא מעבדא מעשה כהאי צעי' * ואס אית לך למימר דרבי יהודה סבר דדוקא כלשון קודש מעבד אכל אס לא קראה כלל אינו מעבד ואס קראה כלשון חול מעבד ומסתברא טפי למימר דצבירא ליה דקריאה מעבד ופליג אתנא דמתמינן בפרק מלוות חלילה (ס"ט דף קד): דקא סבר רבי יהודה לא נתקלו רבי עקיבא ורבי אליעזר בדבר זה והכי אמר בעלמא כגון בפרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף ק"ה): גבי פלוגתא

דב"ש

עין משפט גר מצוה

בר א ב טו"ע א"ח סי' קא ספ"ק ד ע"ש:

תוספות שאנין
כל התורה בכל לשון נאמרה פי"ה כגון קריאת התורה ול"ג דמקריאה אי אפשר להיות דאין חיובא אלא מדרבנן ותקנת עורא. לכ"ג לפי כל הפרשות שצרכות לקרות כגון פרשת זכור (א) ופרשת עגלה ערופה והני דמפרשי במתני' דצריכין לקרותן כלשון הקדש אי ליכא קרא (ב) דמריי להו לקרותה בכל לשון גם זה פי' פרק הקורא (במגילה דף י"ז). שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי. י"מ פ"ק דשבת דמכירין בו אבל אינן חוששין בו ואין נראה כמאן דמשמע בסמוך דאין מכירין בו כלל. ברכת המזון דכתיב ואכלת ושבעת וברכת ה"ג ול"ג מנא לן דלא בעי קרא דמיכא תיתי דניבעי לשון הקדש אבל גבי שבועת העדות גר' מנא לן דאי לא כתיב קרא איכא למימר דבעי דומיא דשבועת הר גריזים והר עיבז שהיא בלשון הקדש ליה. יש אומר בפשט שצריך לבדך בעל הבית דכתיב וברכת את ואת ריבויא הוא לרבות את בעל הבית:

(א) אולי צ"ל ופרשת פרה אדומה ופי' כה"ש בנכיות גר"ס היה קרול. (ב) אולי צ"ל אי ליכא קרא דקמריי להו היה מותר לקריתו בכל לשון.